

ساختار منحنی نگاره های ایرانی بر زمینه های معمارانه

احسان زارعی فارسانی^۱، مریم قاسمی^۲

مریی گروه صنایع دستی دانشگاه شهرکرد،

مریی گروه صنایع دستی دانشگاه شهرکرد،

چکیده

با وجود آنکه بیانیه های هنر مدرن ارزش های نقاشی فاخر دوران گذشته را به چالش کشید لیکن بر این باوریم که این هنر همچنان واجد ارزش های بصری است که شایسته بحث و بررسی می باشد. محققان هنر شرق، ش با علم بر اینکه این اصول و مبانی هنر و ارزش های بصری، مختص هنر غرب نبوده است، نمود اصول انتظام بصری در نگارگری ایرانی را بستری مناسب برای ارائه تصویری معقول تر از هنر مشرق زمین و به ویژه ایران یافته اند. نگارگر ایرانی، ساختار کلی اثر خود را در لفافه عیان می دارد چنانکه در هزارتوی تحلیل اثرش، هندسه ای هوشمندانه برای هر بخش قابل ردیابی است. در این میان مضامین چندگانه، کارمایه موضوعی برای هنرمند بوده اند که هر یک ساختاری ویژه را طلب نموده اند. فضای معمارانه در جایگاه زمینه حادث شدن برخی مضامین مشهور، نقشی تعیین کننده در گزینش ساختار ایفا نموده است. مسأله اینکه در حوزه نگارگری، کدامین ساختار با این زمینه معمارانه هماهنگ شده است؟ در این پژوهش که به روش توصیفی-تحلیلی انجام شده با این دانش که مفاهیمی چون مبانی هنر، ساختار و اصول انتظام بصری در تئوری هنر غرب حضور پر رنگ تری داشته اند، سعی بر آن است ارزش های بصری نگارگری و ساختار مطلوب نگاره هایی با زمینه های معمارانه در جایگاه تدابیری هوشمندانه از زاویه مبانی آثار هنرهای تجسمی، مورد بحث قرار گیرند.

واژگان کلیدی: ساختار بصری، نگارگری، ترکیب منحنی، زمینه معمارانه.

مقدمه

با نگاهی بر هنر نقاشی در غرب در می یابیم که هرچند کلاسیسیست ها، ساختار مستحکم و یکه را در شکل گیری اثری نقاشانه با وحدت بصری لازم تدبیر نمودند و این ترکیب بندی حاکم بر صحنه به آثاری از هنرمندان نسل های آینده تسری یافت لیکن دیری نپائید که در قرن هیجدهم تعارض میان نئو کلاسیسیست ها و رومانتیسیست ها به حوزه اصول و قواعدی چون ترکیب بندی بسط یافت. رومانتیسیست ها ترکیب بندی منظور نظر کلاسیسیسم را مانع بیان شور و حس درام صحنه می دانستند. «رومانتیسم در پی آن بود که اصول ترکیب بندی هندسی کلاسیسیسم را بشکنند. ترکیب بندی ها به سوی تکه تکه کردن نقش ها سیر می کردند» (اسپور، ۱۳۸۳، ۳۷۳) در نمونه های موردی چون آثاری از تئودور ژریکو از جمله *کلک بازماندگان کشتی مدوسا* چنین روندی را شاهدیم. در این اثر، دو ساختار خرد مثلثی را در قالب ترکیبی کلی و جامع و پویا می توان دریافت. (تصویر ۱)